

**ZNAČAJ ŽAN MONE PROGRAMA:
STUDIJA SLUČAJA PROJEKTA INEES**
Ana Jovičić Vuković¹, Nataša Papić-Blagojević², Jelena Damnjanović³
^{1,2,3}Visoka poslovna škola strukovnih studija Novi Sad
¹dr.ana.jovicic@gmail.com, ²n.papic.blagojevic@gmail.com, ³jdamnjanovic5@gmail.com

Kratak sadržaj: Cilj rada je da ukaže na značaj Žan Mone projekata kao dela Erasmus+ programa kroz primer dobre prakse projekta INEES u realizaciji Visoke poslovne škole strukovnih studija Novi Sad. Žan Mone predstavlja program koji je aktivan više od 30 godina, a čiji je cilj razvoj i unapređenje znanja o Evropskoj uniji kroz nastavne i istraživačke aktivnosti. Kao deo Erasmus+ programa, Žan Mone aktivnosti moguće je sprovesti na unilateralnom nivou, ali i u formi mreža više ustanova. Žan Mone program se sastoji iz nekoliko modaliteta: modula, katedri, centara izvrsnosti koji u svom fokusu imaju visokoškolske ustanove. Pored toga novina u Žan Mone programu su aktivnosti namenjene drugim oblastima obrazovanja i obuka u okviru kojih postoje različite vrste ovih projekata prvenstveno namenjene školama i pružaocima stručnog i strukovnog obrazovanja. Svaki od navedenih programa poseduje specifičnosti u pogledu zahteva, vremena trajanja i načina finansiranja. Projekat INEES razvijen je u okviru programa Žan Mone projekata i predstavlja inovativni metod približavanja procesa evropskih integracija, institucija i mehanizama Evropske unije prvenstveno nastavnicima i učenicima u srednjim školama. Konkretni aktivnosti, zadaci i ključni rezultati projekta predstavljeni su u okviru rada.

Ključne reči: Erasmus+, Žan Mone program, projekti, INEES projekat, Evropska unija

**THE IMPORTANCE OF JEAN MONNET PROGRAMME:
CASE STUDY OF THE INEES PROJECT**

Abstract: The paper aims to point out the importance of Jean Monnet projects as part of the Erasmus+ program through the example of good practice of the INEES project, implemented by the Novi Sad School of Business. Jean Monnet program has been active for more than 30 years. The program's primary goal is to develop and improve knowledge about the European Union through teaching and research activities. As part of the Erasmus+ program, Jean Monnet activities can be implemented at the unilateral level or partnership. The Jean Monnet program consists of several forms that focus on higher education institutions: modules, chairs, centers of excellence. In addition, the novelties in the Jean Monnet program are activities in other areas of education and training, within which there are various types of projects, primarily focused on schools and VET providers. Each program has characteristics in terms of requirements, duration, and funding method. The INEES project was developed within the Jean Monnet project activities in the previous Erasmus+ call. It represents an innovative method of familiarizing teachers and students in secondary schools with European integration, the EU institutions and mechanisms, and raising society's awareness of the EU through cooperation and debate. The paper presents the activities, tasks, and main results of the INEES project.

Key Words: Erasmus+, Jean Monnet program, projects, INEES project, European Union

1. UVOD

Žan Mone inicijativa kao deo Erasmus+ programa finansiranja predstavlja program Evropske unije namenjen finansiranju nastavnih i istraživačkih aktivnosti na temu evropskih integracija [1]. Žan Mone program uspostavljen je 1989. godine sa ciljem podrške uvođenju evropskih studija na univerzitetu i visokoškolske institucije i podizanju i promovisanju znanja o evropskim integracijama i Evropskoj uniji u svetu. Program je dobio ime po Žan Moneu, francuskom preduzetniku, diplomati i političaru, koji je podržavao i bio jedan od tvoraca ideje o Evropskoj zajednici.

Žan Mone inicijativa 2019. godine obeležila je 30 godina postojanja, tokom kojih je realizovano preko 5000 projekata širom sveta, koji su doprineli boljem razumevanju evropskih integracija. Kroz ovaj program direktne koristi imalo je više od pola miliona studenata svake godine u više od 87 zemalja [2].

Cilj rada je da ukaže na značaj i osnovne odlike Žan Mone programa, kao i na ciljeve i rezultate Žan Mone INEES projekta kao studiju slučaja i primer dobre prakse ove vrste Erasmus+ projekata realizovanih u Republici Srbiji gde je nosioci bila visokoškolska institucija u oblasti strukovnog obrazovanja. Metode korišćene prilikom pisanja rada su kabinetsko istraživanje, analiza sadržaja, komparativna analiza i metod studije slučaja.

2. ŽAN MONE AKTIVNOSTI U NOVOM PROJEKTOM CIKLUSU

Novi Erasmus+ program za period od 2021. do 2027. godine predviđa nekoliko modaliteta Žan Mone aktivnosti, a to su: Žan Mone moduli, Žan Mone katedre i Žan Mone centri izvrsnosti. Pored toga, Žan Mone debate o javnim politikama predstavljaju deo programa koji je inoviran u odnosu na ranije pozive i podrazumeva kreiranje tematskih

mreža u visokom obrazovanju od strane više institucija [3].

Sve navedene Žan Mone aktivnosti u funkciji su promoviranja izuzetnosti u nastavnim i istraživačkim i drugim aktivnostima na temu Evropske unije, koji su primenljivi u različitim oblastima i disciplinama i usmereni na razvoj dijaloga između, pre svega, akademije i kreatora politika, ali i drugih različitih stakeholdera i posledično društva u celini.

Žan Mone moduli predstavljaju kratke nastavne programe ili kurseve na visokoškolskoj ustanovi, koje mogu da sprovede pojedinac ili multidisciplinarni timovi u fondu od najmanje 40 sati u okviru jedne akademske godine. Jedan od oblika izvođenja nastave može biti i organizovanje letnje škole sa akcentom na teme u vezi sa Evropskom unijom. Budžeti su zasnovani na paušalnom iznosu, a uvid u visinu bespovratnih sredstava i učešću institucije u finansiranju ovog vida projekta prikazan je i kompariran sa ostalim modalitetima programa u okviru Tabele 1.

Žan Mone katedre su programi orijentisani na ekspertizu pojedinaca iz oblasti evropskih studija, koji imaju mogućnost osnivanja Žan Mone katedre. Oni postaju nosioci Katedre i svojim referencama garantuju kvalitet i izvode najmanje 90 sati nastave u jednoj akademskoj godini. Iako je Katedra kao program namenjen prvenstveno pojedincima, i u ovom modelu je moguće učešće drugih predavača u funkciji obezbeđivanja višeg nivoa kvaliteta aktivnostima nosioca Katedre.

Žan Mone centri izvrsnosti podrazumevaju integraciju znanja i kompetencija više stručnjaka sa ciljem da se obezbedi sinergija iz različitih oblasti u okviru evropskih studija i da se kroz realizaciju aktivnosti projekta dopre do šireg kruga stakeholdera, a ne samo studenata usmerenih na izučavanje ili delimično izučavanje evropskih studija, odnosno na studente drugih disciplina, donosiocima odluka, nevladine organizacije i društva u celini.

Žan Mone debate o javnim politikama predstavljaju **tematske mreže u visokom obrazovanju** sa ciljem razvoja dijaloga među partnerima. Postoje dve vrste mreža, prva pod nazivom *Budućnost Evrope*, koja je posvećena internim pitanjima EU, i druga, pod nazivom *Evropa u svetu*, usmerena na spoljnost politička pitanja. Žan Mone mreže mogu činiti najmanje 12 visokoškolskih ustanova koje kroz partnersku saradnju treba da obezbedite diskusiju o rezultatima istraživanja, sadržajima kurseva, iskustvima i drugim relevantnim temama. Tematski orijentisane Žan Mone mreže imaju za cilj da pružaju informacije o inovativnim praksama čime se obezbeđuje dodatna vrednost društvenoj debati i debati sa kreatorima politika.

Pored Žan Mone programa i njegovih modaliteta namenjenih visokoškolskim ustanovama, drugi deo programa predstavlja novinu u novom pozivu i podrazumeva deo programa koji se odnosi na **Žan Mone aktivnosti u drugim oblastima obrazovanja i obuka**. Osnovni cilj ovog dela programa je da se teme o Evropskoj uniji uvedu u nastavu u školama, odnosno da se obezbedi bolje razumevanje Evropske unije i funkcionisanje njenih institucija. Ovaj program moguće je podeliti na tri tipa projekata: Žan Mone obuke nastavnika, Žan Mone mreže i Žan Mone inicijative za učenje o EU.

Program Žan Mone obuke nastavnika, razvijen je kao unilateralni program sa ciljem da se osnaže škole i pružaoци stručnog i strukovnog obrazovanja u planiranju, organizovanju i izvođenju nastavnih i nenastavnih aktivnosti na temu Evropske unije.

Žan Mone mreže u drugim oblastima obrazovanja i obuka predstavljanju projekte namenjene školama i pružaoциma stručnog i strukovnog obrazovanja u cilju razvoja nastavnih aktivnosti na temu evropskih studija, ali i međunarodnu razmenu dobrih praksi koja podrazumeva mogućnosti kratkih mobilnosti nastavnika. Konzorcijum je potrebno da čini najmanje šest ustanova.

Žan Mone inicijative za učenje o EU predstavljaju unilateralne projekte namenjene školama i stručnom i strukovnom obrazovanju koji imaju za cilj da pomognu razvoj specifičnih sadržaja o temama o EU, koje će pored nastavnih aktivnosti uključiti i aktivnosti poput studijskih poseta, projektnih nedelja i drugo.

Tabela 1. Pregled finansijskih i vremenskih specifičnosti modaliteta Žan Mone programa

Modaliteti Žan Mone programa	Grant (paušalni iznos)	Udeo finansiranja od strane EU u budžetu projekta	Maksimalno trajanje projekta
Modul	30.000	75%	3 godine
Katedra	50.000	75%	3 godine
Centri izvrsnosti	100.000	80%	3 godine
Mreže u visokom obrazovanju	1.000.000 ili 1.200.000	80%	3 godine
Obuke nastavnika	300.000	80%	3 godine
Mreže u drugim oblastima obrazovanja i obuka	300.000	80%	3 godine
Inicijative za učenje o EU	30.000	80%	3 godine

Izvor: Autori, na osnovu podataka iz Programskog vodiča, 2021. [3]

Tabela 1. predstavlja komparativni prikaz visine grantova, udela finansiranja i maksimalnog vremena trajanja projekta. Uočava se da Žan Mone inicijative predstavljaju programe koji nisu u potpunosti finansirani od Evropske unije, odnosno program u okviru kojeg se očekuje sufinansiranje od strane nosioca projekta. Sredstva se isplaćuju u vidu paušalnog iznosa, a maksimalno vreme trajanja svih oblika Žan Mone projekata je tri godine.

3. ŽAN MONE PROJEKTI U SRBIJI

Prema zvaničnim podacima Evropske komisije u svetu je od 2014. do decembra 2021. godine (u okviru Erasmus+ programa od 2014 do 2020. godine) finansirano 1863 projekta, od čega 673 modula, 181 centar izvrsnosti, 403 katedre, 102 mreže, 429 projekata, dok su ostatak predstavljale akcije podrške institucijama i asocijacijama [4]. Od 2014. godine kada je započeta realizacija prvog projekta iz Žan Mone programa, u Srbiji je do 2022. godine odobreno za finansiranje 20 projekata. Od tog broja, trenutno se realizuje 11 projekata, dok je 9 projekata završeno. Prema vrsti Žan Mone aktivnosti u Srbiji preovlađuju Žan Mone moduli i od ovog tipa je finansirano 16 projektnih prijava, dva projekta koja se odnose na Žan Mone katedru, jedan projekat koji pripada Žan Mone mrežama i jedan projekat koji pripada Žan Mone projektima [4]. Spisak svih do sada finansiranih Žan Mone projekata, informacije o njihovom budžetu, trenutnom statusu i nosiocu projekta date su u Tabeli 2.

Tabela 2. Žan Mone projekti u Srbiji do 12.2021. godine

R.br.	Vrsta aktivnosti	Početak projekta	Naziv projekta	Status	Budžet	Nosilac projekta
1.	Modul	2019	Strengthening European Cultural Identity through Interdisciplinary Heritage Studies	u toku	25,200.00	Univerzitet u Novom Sadu
2.	Modul	2020	Agricultural Policy of European Union and its influence on competitiveness of agri-food products of Serbia	u toku	29,400.00	Univerzitet u Novom Sadu
3.	Modul	2020	Jean Monnet Module for European Monetary Law	u toku	10,080.00	Univerzitet u Nisu
4.	Modul	2020	Application of EU values in the policies of the candidate states	u toku	24,948.00	Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu
5.	Modul	2020	The European Union and the Western Balkans: Modernisation and Challenges of Integration	u toku	24,192.00	Univerzitet u Beogradu
6.	Katedra	2019	Jean Monnet Chair in European Environmental Law	u toku	39,204.00	Univerzitet u Beogradu
7.	Modul	2019	Sustainable Finance and Insurance: EU Principles, Practices and Challenges	u toku	21,420.00	Univerzitet u Nisu
8.	Modul	2020	EU water policy and innovative solutions in water resources management	u toku	22,680.00	Univerzitet u Nisu
9.	Projekat	2019	Introduction to EU - Education for secondary schools	u toku	32,152.50	Visoka poslovna skola strukovnih studija u Novom Sadu
10.	Modul	2016	Education in Radiation Protection According to European Basic Safety Standards and Council Directive 59/2013 Euratom	završeno	11,088.00	Univerzitet u Beogradu
11.	Modul	2014	Musical Identities and European Perspective: an Interdisciplinary Approach	završeno	30,000.00	Univerzitet umetnosti u Beogradu
12.	Modul	2017	Agricultural Regulations of European Union	završeno	15,120.00	Univerzitet u Novom Sadu
13.	Modul	2017	Music and Art in the Shaping of the European Cultural Identity	u toku	30,000.00	Univerzitet umetnosti u Beogradu
14.	Modul	2017	Specialized Teaching in Nuclear Medicine According to EU Standards Implemented Through European Association of Nuclear Medicine Guidelines	završeno	22,176.00	Univerzitet u Beogradu
15.	Modul	2016	Sustainable, Intelligent and Environment Friendly Transport and Logistics in Urban Context: Promoting EU Standards and Principles in Southeast region of Serbia	završeno	30,000.00	Univerzitet u Nisu
16.	Modul	2015	The Accession of Serbia to the European Union	završeno	16,800.00	Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu
17.	Katedra	2014	Innovating the European Studies at the University of Belgrade - Faculty of Political Sciences	završeno	47,520.00	Univerzitet u Beogradu
18.	Modul	2017	Free Trade Agreements and European Integration of SEE Countries	završeno	10,080.00	Univerzitet u Beogradu
19.	Modul	2017	Anthropology of European Union	završeno	28,800.00	Univerzitet u Beogradu
20.	Mreža	2018	Active citizenship: promoting and advancing innovative democratic practices in the Western Balkans	u toku	-	Univerzitet u Beogradu

Izvor: Erasmus+ JeanMonnet Projects Overview, 2021 [4]

4. PRIMER DOBRE PRAKSE – ŽAN MONE INEES PROJEKAT

Erasmus+ Žan Mone projekat **Uvod u Evropsku uniju - Edukacija za srednje škole (eng. Introduction to EU - Education for secondary schools)** ili skraćeno INEES predstavlja inovativni metod približavanja procesa evropskih integracija, institucija i mehanizama Evropske unije nastavnicima i učenicima u srednjim školama.

Nosilac INEES projekta je Visoka škola strukovnih studija u Novom Sadu koja je tokom poslednjih godina značajno unapredila aktivnosti po pitanju učešća na domaćim i međunarodnim projektima. Donošenjem Strategije

internacionalizacije Škole, osnovana je Kancelarija za međunarodnu saradnju i projekte. Time je pokrenuta i saradnja sa drugim visokoobrazovnim i naučnim institucijama iz inostranstva kroz potpisivanje Erasmus+ interinstitucionalnih ugovora, kao i pratnerskih ugovora. Škola je nosilac Erasmus+ povelje za visoko obrazovanje, čime je obezbeđena mogućnost za učestvovanje Škole u programima mobilnosti i saradnje. Tokom 2019. godine ostvarena je po prvi put odlazna i dolazna mobilnost studenata i profesora u okviru Erasmus+ razmena. Pored toga, Škola učestvuje kao partnerska institucija u okviru KA2 Erasmus+ projekta izgradnje kapaciteta i realizator je više pokrajinskih razvojnih projekata [5]. Žan Mone INEES projekat predstavlja jedini Žan Mone projekat realizovan u Republici Srbiji u kategoriji Žan Mone projekata, ali i jedini Žan Mone projekat čiji je nosilac institucija stukovnog obrazovanja.

Realizacija INEES projekta inicijalno je bila predviđena za period od 2019. do 2021. godine, međutim usled pandemije izazvane visusom Covid-19 aktivnosti projekta tokom cele jedne godine bile su zaustavljene, što je prolongiralo period realizacije za godinu dana.

Osnovni cilj INEES projekta je unapređenje znanja o Evroskoj uniji, bolje razumevanje procesa pristupanja Srbije Evropskoj uniji, kreiranje i usvajanje novih vrednosti, uključivanje mladih u planiranje i sprovođenje važnih programa na lokalnom i nacionalnom nivou. Zadatak projekta je da se kroz različite aktivnosti aktivira društvo u celini i da se kroz međusobnu saradnju stejkholdera razvije dijalog i obezbedi podizanje svesti mladih, ali i šire zajednice o Evropskoj uniji i prednostima koje evropske integracije mogu imati za Srbiju [6].

Realizacija planiranih ciljeva obezbeđena je kroz nekoliko ključnih aktivnosti INEES projekta.

Prvo, **razvoj EU Tutor veb platforme** (<http://inees.vps.ns.ac.rs/eu-tutor/>) sa ciljem da se obezbedi veća dostupnost različitih edukativnih sadržaja na temu Evropske unije, odnosno da se obezbedi postojanje i laka upotreba različitih sadržaja kreiranih u toku trajanja projekta kao što su elektronski priručnik, ppt prezentacije, video lekcije, testovi, kvizovi i drugi materijali, a čija su osnovna tema Evropska unija i evropske integracije. EUTutor inovativna edukativna platforma će podstaći fleksibilnije i kreativnije načine učenja i dopreti do učenika, profesionalaca, kreatora politika i drugih, kao i osigurati dugoročnu i široku upotrebu materijala i nakon završetka projekta [7].

Drugo, **sporođenje istraživanja i objavljivanje rezultata o stavovima srednjoškolača o Evropskoj uniji** sa ciljem dobijanja aktuelnih informacija o nivou znanja i informisanosti srednjoškolača o Evropskoj uniji, kao i prisutnosti tema o Evropskoj uniji u srednjoškolskim programima. Potreba za pomenutim istraživanjem proistekla je iz relativno skromnog broja istraživanja koja se bave stavovima mladih po pitanju Evropske unije i retkih istraživanja koja u fokusu imaju srednjoškolsku populaciju. Jedno od istraživanja koje targetira učenike srednje škole jeste *Istraživanje o informisanosti učenika beogradskih srednjih škola o Evropskoj uniji* koje je 2014. godine sprovelo je Studentsko udruženje BEUM [8]. Rezultati istraživanja na temu Evropske unije pokazali su da srednjoškolači imaju neutralne i negativne percepcije po pitanju Evropske unije, kao i da je izraženo postojanje značajanog nivoa evroskepticizma i neinformisanosti, nepostojanje adekvatnog obrazovanja o temama EU i evropskim integracijama. Navedeno ukazuje na neophodnost sprovođenja daljih koraka ka edukaciji učenika srednjih škola o EU kroz veće uključivanje svih aktera – škola, nevladinih i vladinih institucija i drugih institucija namenjenih edukaciji.

Treće, **kreiranje EU priručnika za srednje škole** fleksibilnog za implementaciju u različitim oblastima i predmetima u srednjim školama, sa ciljem da se na sistematizovan, zanimljiv i pristupačan način obezbede neophodna znanja i informacije o Evropskoj uniji. Svi materijali u okviru priručnika kreirani su na način da budu laki za uvođenje u sadržaje različitih predmeta koji se izučavaju u srednjim školama na teritoriji Republike Srbije. Kao takav, pruža sveobuhvatan pogled na Evropsku uniju kroz sagledavanje prirode i koncepta EU, njenih institucija i vrednosti. Istovremeno, priručnik pruža informacije o ulozi i potencijalnom uticaju pojedinca na proces pridruživanja EU [9].

Četvrto, održavanje **Seminara za nastavnike i EU info dana za učenike srednjih škola** kako bi se kroz zanimljiva predavanja eksperata i diskusiju obezbedilo sticanje novih i proširivanje postojećih znanja o Evropskoj uniji, informisanje o važnosti projekta i drugih značajnih tema u vezi sa Evropskom unijom.

U periodu od septembra do novembra 2021. godine projekti tim je i pored ograničenih uslova izazvanih pandemijom korona virusa posetio 28 srednjih škola u 10 gradova na teritoriji Republike Srbije. Tom prilikom održani su seminari za nastavnike sa ciljem da se kroz motivaciju nastavnika, a uz pomoć materijala kreiranih tokom projekta, osigura uvođenje tema o Evropskoj uniji u saržaje predmeta u srednjim školama i obezbedi bolje informisanje mladih. Veliko interesovanje za teme i materijale, otvoreni dijalog između učesnika i predavača, ali i evaluacija kvaliteta seminara od strane učesnika pokazala je visok nivo zadovoljstva više od 130 nastavnika koji su prošli ovaj vid obuke.

Paralelno sa održavanjem seminara, održani su informativni dani za učenike srednjih škola sa ciljem da se kroz neposredan razgovor sa srednjoškolačima predstave ciljevi i važnost projekta. Tom prilikom srednjoškolači su se upoznali sa EUTutor platformom, materijalima i mogućnostima koje platforma pruža u pogledu samoedukacije. Takođe srednjoškolači su imali mogućnost da postave pitanja o Evropskoj uniji i njihovoj ulozi u procesu pridruživanja Srbije Evropskoj uniji. Procenjuje se da je u ovoj aktivnosti učestvovalo više od 1500 učenika.

Pored navedenih aktivnosti, kako bi se osigurala bolja vidljivost projekta održana je promocija seminara i EU info dana određenom broju srednjih škola, a diseminacija rezultata obezbeđena je i gostovanjima na televizijama sa regionalnom i međunarodnom frekvencijom.

Peto, **održavanje Konferencije pod nazivom EU za mlade – izazovi i mogućnosti** kao finalnog događaja projekta koji će povezati prethodne rezultate i otvoriti dijalog između različitih stejkholdera (iz sektora srednjoškolskog i visokog obrazovanja, vladinih i nevladinih organizacija i drugih zainteresovanih strana) sa ciljem analize i definisanja daljih koraka za viši nivo uključivanje mladih u promene koje slede na putu evropskih integracija, kao i na značaj

izučavanja tema o Evropskoj uniji na svim nivoima obrazovanja.

5. ZAKLJUČAK

Žan Mone inicijativa predstavlja specifičan program Evropske unije. Iako program poseduje tradiciju dužu od 30 godina i svetsku rasprostranjenost realizacije projektnih aktivnosti [10], u Srbiji je realizovano/u toku je tek 20 Erasmus+ projekata ove vrste.

Žan Mone INEES projekat usmeren je prevashodno na srednjoškolsku populaciju, imajući u vidu da se prema ranijim istraživanjima radi o starosnoj kategoriji koja ne poseduje dovoljno informacija o Evropskoj uniji, a koja će jednog dana na referendumu odlučivati o ulasku Srbije u Evropsku uniju. U tom smislu INEES projekat kroz različite aktivnosti teži da obezbedi bolje informisanje mladih, uvođenje tema o Evropskoj uniji u programe srednjih škola i otvaranje dijaloga o značaju i potrebi promišljanja daljih koraka u funkciji približavanja tema o Evropskoj uniji mladima.

Uprkos negativnim okolnostima koje je donela pandemija virusa Covid-19, sve planirane aktivnosti projekta su i ostvarene, te se u narednom periodu očekuje i uspešna finalizacija projekta. U slučaju pojedinih aktivnosti poput seminara za nastavnike srednjih škola i informativnih dana za učenike nadmašeni su planirani rezultati, čime je obezbeđena bolja vidljivost rezultata i veća uspešnost projekta.

Žan Mone INEES projekat predstavlja vredno iskustvo za instituciju i projektni tim, ali i podstrek za druge visokoškolske institucije, posebno u oblasti strukovnog obrazovanja čije je učešće u programu potpuno izostalo, kao podrška i primer dobre prakse za buduće projekte.

Zahvalnost: Rad je deo projekta *Introduction to EU Education for Secondary Schools – INEES*, podržan od strane *Jean Monnet Erasmus+* programa Evropske unije.

6. LITERATURA

- [1] EACEA, Jean Monnet, Dostupno na: https://eacea.ec.europa.eu/erasmusplus/actions/jean-monnet_en.
- [2] Castilhos, D. S. (2020). Erasmus experiences in the universities: the Jean Monnet Module at Portucalense University. in Proceedings of EDULEARN 20 Conference, Espanha, 6-7 Jul. 2020, Porto, 2020
- [3] Erasmus+ Programme Guide, Version 1 (2021): 25-03-2021, dostupno na: https://www.erasmus-training.com/uploads/6/5/6/3/65630323/2021-erasmusplus-programme-guide_en.pdf
- [4] Erasmus+ JeanMonnet Projects Overview, 2021, dostupno na: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/500a2435-e7af-423f-b3cb-b0e29adc07c4/ErasmusPlus_JeanMonnet_Projects_Overview_2021-12-16.xls
- [5] Damnjanović, J. Jovičić Vuković, A. Papić-Blagojević, N. (2020). Kvalitet usluge visokog strukovnog obrazovanja kroz primer dobre prakse. XXVI Skup Trendovi razvoja: Inovacije u modernom obrazovanju, Kopaonik, 16. -19. 02. 2020. dostupno na: http://www.trend.uns.ac.rs/stskup/trend_2020/radovi/T1.5/T1.5-14.pdf
- [6] INEES, Introduction to EU Education for Secondary Schools, 2021, <http://inees.vps.ns.ac.rs/>.
- [7] Jovičić Vuković, A. Njegić, J. Damnjanović, J. (2020). Učenje na daljinu: Studija slučaja EUTutor inovativne edukativne platforme, XXVI Skup Trendovi razvoja: Inovacije u modernom obrazovanju, Kopaonik, 16. -19. 02. 2020., dostupno na: http://www.trend.uns.ac.rs/stskup/trend_2020/radovi/T1.2/T1.2-6.pdf
- [8] Studentsko udruženje BEUM i Centrar za slobodne izbore i demokratiju (CeSID) (2014). Rezultati istraživanja o informisanosti učenika beogradskih srednjih škola o Evropskoj uniji, dostupno na: <https://www.beum.org/projekti/istrazivanje-o-informisanosti-ucenika-beogradskih-srednjih-skola-o-eu/>
- [9] Damnjanović, J. Papić-Blagojević, N. Stankov, B. Jošanov-Vrgović, I. Jovičić Vuković, A. Tomašević, D. (2021). *Priručnik o EU za nastavnike i učenike u srednjim školama*. Visoka poslovna škola strukovnih studija, Novi Sad., dostupno na: <http://inees.vps.ns.ac.rs/wp-content/uploads/2021/02/EU-Handbook-FINAL.pdf>
- [10] Cacchione, P. Z. (2015). European Union ERASMUS+ Program and the Jean Monnet Activities. *Clinical nursing research*, 24(4), 339-340.